

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

1. วิธีการศึกษา

1. การแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดดัชนีคุณภาพชีวิตและทุนทางสังคมของไทย เพื่อกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงาน และแต่งตั้งคณะทำงานกำหนดดัชนีคุณภาพชีวิตและทุนทางสังคมของไทย เป็นผู้ปฏิบัติงาน (ภาคผนวก 3)

2. การประมวลวิเคราะห์เอกสาร โดยรวบรวมเอกสาร และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิดทุนทางสังคม จากหน่วยงานต่างๆภายในประเทศและต่างประเทศ เช่น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น ประเทศในภูมิภาคเอเชีย ยุโรป อเมริกา และออสเตรเลีย โดยมีวิธีการประมวลและการคัดเลือกขั้นต้นด้วยการนำมิติ (Dimension) องค์ประกอบ (Component) และดัชนี (Indicator) ของแต่ละหน่วยงานมาจัดทำเป็นแบบเมตริก เพื่อดูความถี่ ความเหมือน และความแตกต่าง โดยพิจารณาดัชนีที่มีความถี่การใช้สูงก่อน เพราะดัชนีตัวใดที่มีหน่วยงานใช้ร่วมกันมากย่อมแสดงให้เห็นว่าดัชนีตัวนั้นเป็นที่ยอมรับและมีความสามารถด้านการเปรียบเทียบสูงทั้งภายในและภายนอกประเทศ

3. จากการประมวลและวิเคราะห์ใน ข้อ 2 นำมาจัดทำกรอบ มิติองค์ประกอบ และตัวชี้วัดทุนทางสังคม เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินและตัดสินคุณค่า โดยในขั้นตอนการเลือกมิติและองค์ประกอบจะใช้เกณฑ์ 3 เกณฑ์ คือ 1)ความสำคัญเชิงนโยบาย 2) ความสามารถในการเปรียบเทียบกับต่างประเทศ และ 3)ความเที่ยงตรง ส่วนเกณฑ์ในการเลือกดัชนีจะใช้เกณฑ์ 6 เกณฑ์

- 1) ความสำคัญเชิงนโยบายของดัชนี
- 2) ความสามารถในการเปรียบเทียบกับต่างประเทศ
- 3) ความเที่ยงตรงของดัชนี
- 4) ความสามารถในการจัดเก็บข้อมูล
- 5) ความสามารถในการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ
- 6) การยอมรับจากกลุ่มที่เกี่ยวข้อง

สำหรับคะแนนที่ให้ในเกณฑ์แต่ละเกณฑ์นั้น กำหนดคะแนนจากน้อยไปหามาก ระหว่าง 1 – 10 คะแนน

ในการให้ผู้เชี่ยวชาญร่วมกันประเมินและคัดเลือก ได้จัดทำเป็นแบบ และส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณา เมื่อได้แบบกลับคืนมาได้นำไปวิเคราะห์ โดยนำคะแนนจากเกณฑ์ต่างๆ มารวมกันและหาค่าเฉลี่ยในภาพรวมของตัวชี้วัดแต่ละตัว จากนั้นนำมาจัดลำดับคะแนนของตัวชี้วัดจากมากไปหาน้อย

4. จัดประชุมผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดกรอบแนวคิด ประเมินและคัดเลือกดัชนีทุนทางสังคม โดยใช้ผลจากการวิเคราะห์เป็นกรอบให้ผู้เชี่ยวชาญ ประเมินอีกครั้ง แล้วนำผลมาวิเคราะห์และหาข้อสรุปเพื่อจัดทำเป็นดัชนีเบื้องต้น

5. จัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อวิพากษ์ดัชนีทุนทางสังคม โดยนำดัชนีที่ผู้เชี่ยวชาญร่วมกันคัดเลือกไว้ เป็นกรอบในการสัมมนาเพื่อให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาประเมิน และวิพากษ์ โดยได้จัดการสัมมนา 4 ครั้ง

- ภาคเหนือ ที่จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2548
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2548
- ภาคกลาง ที่จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2548
- ภาคใต้ ที่จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2548

โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันการศึกษา และผู้ปฏิบัติงานทั้งในภาครัฐและเอกชน อาทิ หัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล มูลนิธิ องค์การเอกชน มหาวิทยาลัย สถาบันราชภัฏ มาร่วมการสัมมนา ครั้งละประมาณ 50 คน แล้วนำผลการสัมมนามาวิเคราะห์และจัดทำเป็นดัชนี

6. จัดทำระบบฐานข้อมูลและกำหนดแนวทางและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละตัวชี้วัด โดยนำดัชนีมาจัดระบบในรูปแบบที่เหมาะสมต่อการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งที่เป็นข้อมูลเชิงทวิสัย ซึ่งจัดเก็บจากหน่วยงานต่างๆ ที่ได้รวบรวมข้อมูลสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องนั้นมาแล้ว และข้อมูลที่ในเชิงอัตวิสัย ที่สะท้อนความรู้สึกและความคิดเห็นซึ่งทำโดยการสำรวจ

7. การจัดทำฐานข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล และประมวลข้อมูล โดยจัดเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจ ใช้แบบสำรวจเป็นเครื่องมือ (ภาคผนวก 1) ดำเนินการสำรวจทั้ง 4 ภาค คือ จังหวัดเชียงใหม่ นครราชสีมา กาญจนบุรี และสงขลา และเพื่อให้ตัวอย่างมีความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.05 จัดเก็บตัวอย่างอย่างน้อยภาคละ 1,000 ตัวอย่าง รวม 4,000 ตัวอย่าง โดยจำแนกเป็นเขตเมืองและชนบทในสัดส่วน 4 : 6

8. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำเป็นข้อมูลข่าวสารในรูปดัชนีทุนทางสังคม นำข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิมาจัดทำเป็นดัชนีทุนทางสังคม โดยข้อมูลดิบของดัชนีแต่ละตัว

จะถูกนำมาคำนวณ โดยใช้สูตรของ UNDP ที่ใช้ในการคำนวณ นำค่าดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index – HDI) เพราะลักษณะข้อมูลมีความคล้ายคลึงกัน โดยสูตรในการหาค่าดัชนีแต่ละตัว มีดังนี้

$$\text{ดัชนีของตัวชี้วัดในแต่ละตัว} = \frac{\text{ค่าคะแนนตัวชี้วัด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}$$

$$\text{ดัชนีแต่ละองค์ประกอบ} = \left[\frac{\text{ผลรวมของตัวชี้วัดย่อย}^3}{\text{จำนวนตัวชี้วัดในองค์ประกอบนั้น}} \right]^{\frac{1}{3}}$$

$$\text{ดัชนีภาพรวม} = \left[\frac{\text{ผลรวมของดัชนีองค์ประกอบ}^3}{\text{จำนวนองค์ประกอบ}} \right]^{\frac{1}{3}}$$

ค่าคะแนนดัชนีที่ใช้ในการตีความระดับทุนทางสังคมกำหนดเป็น 5 ระดับ ดังนี้

0 – 0.20	= ต่ำ
0.21 – 0.40	= ค่อนข้างต่ำ
0.41 – 0.60	= ปานกลาง
0.61 – 0.80	= ค่อนข้างสูง
0.81 – 1.0	= สูง

